

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ОСНОВИ НА НЕГА

II година

ЗДРАВСТВЕНА СТРУКА
Физиотерапевтски техничар

Скопје, 2006 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: *ОСНОВИ НА НЕГА*

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: *физиотерапевтски техничар*

1.2.2. Струка: *здравствена*

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3..1. Предмет карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. *Втора година*

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен предмет

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

Ученикот:

- да ја познава организацијата на здравствената заштита и улогата на физиотерапевтскиот техничар во системот на здравствената заштита, значењето на принципите на општата нега во лекувањето на болниот и навремено и соодветно реагирање во дадена ситуација кај болниот;
- да поседува основни знаења за болничка соба и опрема, прием, транспорт и нега на болен и облици на лекови, означување, чување и несакани дејства;
- да ги идентификува основните медицински инструменти и преврзочен материјал;
- да препознава појава од несакано дејство на лекови и да идентификува видови на зависност;
- да изградува ставови за соодветен пристап и комуникација со болниот;
- да развива љубов кон позивот и да ја согледува неговата хумана димензија.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно совладување на зацртаните цели, потребни се предзнаења од наставните предмети: анатомија, физиологија и хигиена со здравствено воспитување изучувани во прва година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и предметите
1.ОРГАНЗАЦИЈА НА ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА И УЛОГАТА НА ФИЗИОТЕРАПЕВСКИОТ ТЕХНИЧАР	6	<p>Ученикот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го опишува функционирањето на трите нивоа на здравствена заштита; - да ја елаборира улогата на болницата во обезбедувањето на здравствената заштита на населението; - да познава: <ul style="list-style-type: none"> - основна медицинска документација во здравствените установи; - полето на работа на физиотерапевтскиот техничар и улогата во унапредување на здравјето, превецијата на болеста, лекувањето и олеснувањето на страдањата на болниот; - да развија етички норми 	<p>Демонстрирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слајдови и фотографии; - примероци од медицинска документација; - шематски приказ на: организација на здравствената заштита; - приказ на нивоа на здравствена едукација на физиотерапевтскиот техничар. 	<p><i>Практична настава</i></p>

		како мотив во извршување на професионалната работа.		
Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
2. КАРАТЕРИСТИКИ НА БОЛНИЧКА СОБА И ПОСТЕЛА И ПОДГОТОВКА ЗА ЛЕКАРСКА ВИЗИТА И ПРИЕМ И ПРЕСТОЈ НА БОЛЕН ВО БОЛНИЦА	8	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги објаснува: <ul style="list-style-type: none"> - значењето и функцијата на болничката соба; - постапките за подготовка на болничката соба за лекарска визита; - значењето на правилно организиран престој на болен во болница; - да ги познава начините на помош на болниот во надминувањето на психолошките последици од приемот и престојот во болницата; - да го набројува и опишува 	<p>Дискутирање за определување на карактеристиките на болничката соба.</p> <p>-Демонстрирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - постапки за подготовка за лекарска визита; - болничка соба во училишниот кабинет; - прием на болен во болница и санитарна обработка. 	<p><i>Хигиена со здравствено воспитување (тематска целина: Комунална хигиена)</i></p> <p><i>Практична настава</i></p>

		<p>мебелот во болничката соба, според стандардите;</p> <p>- да ги познава постапките на медицинско-административен прием и санитарно – хигиенска обработка на болен при прием;</p> <p>- да согледува:</p> <ul style="list-style-type: none"> - потреба од стекнување на заемна доверба меѓу пациентот, семејството и персоналот при приемот; - потребата и значењето од воспоставување на соодветна комуникација со болниот и останатите субјекти во здравствените установи. 	<p>- Симулирање на прием на болен со учениците.</p> <p>- Дискутирање за значењето на комуникацијата со пациентите и последиците од несоодветната комуникација.</p>	
--	--	--	--	--

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
3. ПОЛОЖБА И ПРЕНОС НА БОЛЕН И ОДРЖУВАЊЕ НА ЛИЧНАТА ХИГИЕНА НА БОЛНИОТ	10	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги познава видовите на положби на болниот во легло; - да ги идентификува принудните положби во зависност од заболувањето; - да ги препознава знаците на влошување и подобрување на состојбата на болниот во зависност од положбата; - да ги објаснува начините за подготовка на болниот за пренесување и потребата од правилен пренос на болниот; - да ја елаборира потребата од одржување на личната хигиена на болниот; - да претпоставува можните физички неудобности; - да ги идентификува навремено почетните промени 	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирање на шематски приказ на положби на болен; <i>Демонстрирање на:</i> <ul style="list-style-type: none"> - начини на одржување на личната хигиена; садовите за физиолошка потреба и нивната намена; - локалните знаци при појава на физички неудобности; - методите на превенција. 	<p><i>физиологија:</i> (тематска целина: Физиологија на респираторен и кардиоваскуларен систем и кожа)</p>

		<p>при појава на физичките неудобности;</p> <p>- да ги познава знаците кај болен при појава на декубитус, тромбоза и контрактура;</p> <p>- да го објаснува третманот на болен при појава на декубитус, тромбоза и контрактура.</p>		
Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
4. МЕРКИ ЗА ХИГИЕНО ТЕХНИЧКА И ПРОТИВ ЕПИДЕМИОЛОШКА ЗАШПТИТА	9	<p><i>Ученикот:</i></p> <p>- да ги применува нормите на заштита и самозаштита;</p> <p>- да ги идентификува медицинските инструменти според нивните карактеристики;</p> <p>- да ги објаснува: постапките на дезинфекција и стерилизација и нивната правилна употреба;</p>	<p><i>Демонстрирање</i> на основните медицински инструменти и апарати.</p> <p><i>Видеопрезентација</i> за работа со инструменти и апарати и други средства за работа.</p> <p><i>Демонстрирање</i> на механизми на дејствувањена физичките и хемиските средства.</p>	<p><i>Микробиологија:</i></p> <p>- стерилизација;</p> <p>- физички и хемиски фактори кои влијаат врз микроорганизмите.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - да ги разликува поимите асепса и антисепса; дезинфекциј и стерилизација; - да класифицира видовите на стерилизација; - да развива професионален однос при спроведување на хигиено-техничката и противепидемиолошката заштита. 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Видеопрезентација</i> на методите на стерилизација и дезинфекција. - Симулирање на ситуација за конкретна одговорност. 	
Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
5. ПРИСТАП ПРИ ОПСЕРВАЦИЈА НА ИЗЛАЧЕВИНИ	3	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги набројува физиолошките карактеристики на излачевините; - да објаснува: <ul style="list-style-type: none"> - техника на бележење на излачевини во температурна листа; - принципите за земање на примероци од излачевини; - да ги применува епидемио- 	<p><i>Демонстрирање</i> на шематски приказ на карактеристики на излачевини.</p> <p><i>Презентирање</i> на садови за биохемиски, бактериолошки и микробиолошки преглед на излачевини.</p>	<p><i>Хигиена со здравствено воспитување:</i> комунална хигиена</p>

		<p>лошките принципи за однесување со излачевини;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги препознава и навремено забележува паталошките промени во излачевините; - да ја почитува приватноста на болниот при опсервација на излачевини. 		
Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и предметите
6. ОПСЕРВАЦИЈА НА ВИТАЛНИ ЗНАЦИ НА БОЛЕН	10	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - да го разликува значењето на поимите објективни и субјективни симптоми; - да ги дефинира виталните знаци и нивните нормални вредности; - да ги препознава знаците на нарушените витални функции; 	<p><i>Презентирање</i> на графички прилози за паталошки температури.</p> <p><i>Вежби:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - техника за мерење и бележење на виталните знаци; - демонстрирање на апарати за мерење и начини на бележењево температурената листа; - шематски приказ на соодветноста на виталните знаци. 	<p><i>Анатомија:</i> градба и морфологија на органите (респираторен и кардиоваскуларен систем)</p> <p><i>Физиологија</i> – физиологија на респираторен и кардиоваскуларен систем</p>

		<p>- да ги објаснува начините на мерење и бележење на виталните знаци и соодносот меѓу виталните знаци;</p> <p>- да го согледува значењето и важноста на навременото забележување на промените во виталните знаци кај болниот.</p>		<p><i>Хигиена со здравствено воспитување: лична хигиена</i></p>
Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
7. ПОМОШ НА ПАЦИЕНТОТ ПРИ ЗЕМАЊЕ НА ХРАНА И ТЕЧНОСТИ	4	<p>Ученикот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го согледува значењето на нормалната и здрава исхрана; - да ја класира диеталната исхрана според болеста; - да ги разликува видовите на вештачката исхрана; - да ги објаснува начините на спроведувањет на природната и вештачката исхрана; - ја елаборира улогата на медицинскиот персонал при 	<p><i>Коментирање</i> на табела со енергетска вредност на храната.</p> <p><i>Демонстрирање</i> (или симулација) на давање на храна и течности на болен.</p>	<p><i>Хигиена со здравствено воспитување: хигиена на исхрана</i></p>

		исхраната на болниот.		
Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
8. ДИСМУРГИЈА	7	<p>Ученикот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги познава принципите на дисмургијата; - да познава преврзочен материјал, материјал за имобилизација и др; - да ги познава правилата за преврски и постапки за имобилизација. 	<p>Демонстрирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слајдови и фотографии на преврзочен материјал и материјали за имобилизација и начините на нивната употреба; - преврзочен материјал и материјали за имобилизација, облоги, поставување на електроди и сл. 	<p><i>Хигиена со здравствено воспитување:</i> основни поими за здравјето и основно ниво на здравствена култура и однесување</p>
Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
9. ОСНОВИ НА ФАРМАКОЛОГИЈА	15	<p>Ученикот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го дефинира поимот за лек и отров; - да ги објаснува: <ul style="list-style-type: none"> - начините на давање лекови и соодветни форми за секој начин на апликација; - механизмот на делувањето 	<p>Демонстрирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - начини на апликација на лекови; - шематски приказ на механизам на делување на лековите. 	<p><i>Анатомија и физиологија:</i> органски системи</p>

		<p>лековите во организмот;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги набројува факторите од кои зависи терапевтската доза (по возраст, физиолошка или патолошка состојба); - да ги објаснува преку примери дневните потреби од лекови; заемното дејство и несаканите дејства од лековите; - да ги набројува основните групи на лекови зависно од нивното делување и намена; - да има основни познавања за лековите при различни заболувања и дејството врз пациентот; - да наведува примери на различни видови на зависност; - да го објаснува дејството на анестетиците, седативите, хипотичните средства, наркотичните и ненаркотични аналгетични средства; 	<p><i>Организирање</i> на дебата: каде е границата меѓу лекот и дрогата?</p> <p><i>Презентирање</i> на различни видови на лекови.</p> <p><i>Дискутирање</i> по табели за поделбата на лековите и ефектите од одделни дози.</p>	
--	--	--	--	--

		<p>- да ги познава стимулаторите на централниот нервен систем и да го објаснува нивното дејство;</p> <p>- да развија правилен став за дејството на наркотиците, аналгетиците и стимулаторите на ЦНС и зависноста од при долготрајна употреба.</p> <p>- да го разликува значењето на поимите авитаминоза и хипервитаминоза;</p> <p>- да гради ставови за правилен пристап во сопствениот начин на исхрана.</p>	<p><i>Графички прилози и видеопрезентации на несакани дејства од лекови кои предизвикуваат зависност.</i></p>	
--	--	---	---	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

Според зацртаните цели на наставната програма **ОСНОВИ НА НЕГА**, наставата ќе се реализира преку: насочена дискусија, демонстрација, учење преку сопствено откривање, предавање, објаснување и др.

Активности на ученикот: слуша, прилежува, набљудува, покажува, применува, објаснува, поставува прашања, самостојно открива, дискутира.

Активности на наставникот: планира, организира, демонстрира, објаснува, дава инструкции, поставува прашања.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовниот процес по овој наставен предмет се реализира во специјализирана училница – кабинет, опремена со потребните наставни средства и материјали. Наставниот предмет е застапен со 2 часа неделно во две полугодја. Наставата од овој предмет треба да биде во корелација со наставата од наставниот предмет ПРАКТИЧНА НАСТАВА, во сегментот во кој се застапени практични вежби и активности од предметот.

4.4. Наставни средства и помагала

Ефикасноста на реализацијата на содржините од наставната програма е условена со користење на компјутер, графоскоп, слики, шеми, постери, фантоми, болнички кревет, постелнина, апарати за мерење витални знаци, орман за лекови и преврзочен материјал.

За поуспешно совладување на целите на наставната програма, се користи соодветна литература, и тоа:

- учебник по наставниот предмет;
- наставен материјал подготвен од страна на наставникот;
- дополнителна литература за наставниците;
- стручна литература од областа на негата и фармакотерапијата;
- кодексот на етика на здравствените работници;
- литература од областа на дидактиката.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците, се врши континуирано во текот на целата учебна година, усмено и писмено преку тестови. Во едно полугодие, ученикот треба да има најмалку две (2) оценки. Оценувањето е јавно. За учениците кои не ја совладале програмата, ќе се постапи според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е физички и психички здрав, да го познава македонскиот јазик и кирилското писмо, да е комуникативен, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен и подготвен за примена на иновациите во воспитно – образовната работа.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот ја реализираат кадри со завршени студии по медицина.

Наставниците треба да имаат педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор и опрема

За реализација на предвидените активности во програмата, ќе се користи специјализирана училница – кабинет, опремена со наставни средства и помагала согласно Нормативот за простор и опрема со наставни средства и помагала.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА ПРОГРАМАТА

7.1. Датум на изработка: мај 2006 година

7.2. Состав на работната група

- Гордана Донева Атанасоска, советник во Бирото за развој на образованието.
- д-р Данка Гиговска, професор во ДСМУ „Д-р Панче Караџозов”- Скопје
- професор д-р Стојан Грков, Завод за физикална медицина и рехабилитација - Скопје
- Советници од Секторот за стручно образование и обука

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2006 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програмата по **ОСНОВИ НА НЕГА** ја одобри министерот за образование и наука со решение број 07. 3851 од 29. 06. 2006 година.